

HRVATSKI *glasnik*

XXXI. godina, 33. broj

19. kolovoza 2021.

cijena 200 Ft

Na jubilarnom ljetnom festivalu u Martincima

4. – 5. stranica

Dužijanica u Čavolju

6. stranica

Iz Petrovoga Sela u Čakovec

9. stranica

Hrvatski kamp tradicija u Pustari

14. stranica

Mitovi i reinterpretirana povijest

Mitovi su potrebni svakoj zajednici. Mitološko razmišljanje u znatnoj mjeri je potaknuto napetošću, koja nastaje između suodnosa svijeta i pojedinca, koji se opaža u njegovoj složenosti i manjkavosti znanja o njemu. U ovoj tendenciji značajnu ulogu imaju svjetska globalizacija i ubrzane promjene. No proizvodnja ili stvaranje mitova, reinterpretacija povijesti mogu poslužiti i za legitimiranje društvene moći ili nadmoći. Primjerice postkolonijalizam, feministička ili crnačka historiografija također imaju za cilj preoblikovati društvenu elitu i institucionalni sustav, te imaju političke posljedice pa čak i ciljeve. Korištenje, ugrađivanje povijesno-mitskih elemenata u politički diskurs pridonose tomu da povijesni događaji prošlosti postanu važniji i u današnjim domaćim društveno-političkim prilikama. U takvoj reinterpretiranoj povijesti mit ima neku vrstu „teološkog“ karaktera, on objašnjava dotičnu situaciju (sadašnjost) i određuje cilj koji se treba postići (viziju), za koji se moraju boriti primatelji date retorike (narod). Takva retorika stvara obećanje ili iluziju osjećaja kolektivne slobode, pokreće snagu mitske povijesti u kojoj se narod vraća u razdoblje svoje slavne i dostojanstvene prošlosti. U toj imaginarnoj slici budućnosti pojavljuje se narodni junak, koji vraća „svoj“ narod na drevni herojski put, nudeći mu ujedno i koherentan svjetonazor. Stoga osmišljeni „ujedinjeni narod“ oživljava tek retorika i može ga oržavati na životu sve dok sama retorika ima značaj i objašnjenje u dotičnoj društveno-političkoj situaciji. U trenutku kada „narodni junak“ izgubi svoju kulturnu, političku i društvenu moć, on pruža priliku za uspon nove definicije tog naroda. Takva retorika i mitske reference upućuju se i široj, međunarodnoj javnosti, u čijim se očima namjere govornika mogu pojaviti kao dobra namjera. Ovakva vrsta korištenja, ugrađivanja povijesno-mitskih elemenata u politički diskurs uočljiva je u 20. stoljeću, posebice u totalitarnim ili krajnje autoritarnim sustavima. Primjerice, u razdoblju između dva svjetska rata. Međutim, to ne znači da se takva retorika i mitske reference ne mogu pojaviti u postmodernističkim propagandama 21. stoljeća. Takva propaganda prevladava u modernim društvima kroz vrlo raznolik institucionalni sustav državne vlasti i javnog života.

Kristina

Glasnikov tjedan

Nevjerojatna gužva na hrvatskim cestama koje vode prema moru. Krajem srpnja i u kolovozskim tjednima. Od zagrebačke zaobilaznice, gdje se počinju skupljati duge kolone sve do naplatnih kuća Lučko i De-

merje. U koloni, sporo do Bosiljeva, pa dalje desno prema Rijeci, Istri ili lijevo prema Zadru, Splitu i Pločama. Gledajući tu nevjerojatnu rijeku automobila i taj svojevrsni prometni krkljanac zadnjeg vikenda srpnja i prva dva vikenda kolovoza teško nam je i zamisliti zimske mjeseci i vrijeme karantene, zatvorene granice i prazne ceste. Izgleda da je s toplim vremenom i temperaturom od približno 40 stupnjeva ustuknuo i

gospodin virus. I dok neke sredozemne turističke destinacije po europskom barometru imaju boje koje upozoravaju na opasnost od virusa, i to skoro crvenu, Hrvatska je narančasta. Traži se soba više, a cijene su, bar prema agencijskim vijestima, poletjele u nebo.... I ne može svatko na odmor. Kažu kako tek 35 % građana

Europske unije može to sebi priuštiti, a hrvatski građani koji imaju mjesečna primanja u visini medijalne plaće, koja je ovih dana šest tisuća kuna, nikako to ne mogu uklopiti u svoj kućni budžet opterećen raznim kreditima, o čemu statistike rijetko ili uopće ne govore. Samo oni koji idu kod rodbine ili imaju kuću na najljepšoj obali svijeta. Kako mađarski državljani, koji po svibanjskim podacima imaju medijalnu plaću od 221 tisuće forinti, mogu na odmor u Hrvatsku, zapitala sam se pišući ove retke?

Avioni slijeću u zračne luke, a morske luke Pule, Zadra, Splita i Dubrovnika ostvaruju rekordan promet. Petkom, uoči vikenda, ceste i morske te zračne luke su prepune gostiju, posebice stranih, a za ukrcaj prema srednjodalmatinskim otocima traži se karta koje nema. Sredinom kolovoza u Hrvatskoj ljetuje oko milijun i sto tisuća stranih gostiju te oko 15 % hrvatskih građana. Ne zna čovjek kojim bi danom bilo najbolje krenuti na put kako bi se

izbjegle gužve i stresovi. Najbliže toplo europsko more osvojili su Slovenci, Austrijanci, Nijemci, Česi, Poljaci, Mađari. Svi su krenuli na put, a čini se kao da najveću sigurnost osjećaju kada putuju sami svojim osobnim automobilom i kada su smješteni u prostranim, privatnim apartmanima.

Branka Pavić Blažetin

„Izgleda da je s toplim vremenom i temperaturom od približno 40 stupnjeva ustuknuo i gospodin virus.“

PRATITE MEDIJSKE PLATFORME MEDIJSKOG CENTRA CROATICA!

MEDIJSKI CENTAR *Croatia*

www.glasnik.hu

Tiskano izdanje Hrvatskoga glasnika – svakoga petka u Vašem domu. Čitajte i širite Hrvatski glasnik „oazu hrvatske pisane riječi u Mađarskoj“!

Facebook profil Hrvatski glasnik – dnevni tisak – budite obaviješteni prateći Hrvatski glasnik!

radio.croatia.hu – 24 sata glazbe, utorkom, četvrtkom i petkom od 18 sati radijske emisije s ponavljanjima drugoga dana u 10 sati!

Croatia TV – tjedni prilog!

Budite naši prijatelji, pratite Medijski centar Croatia i preko Facebookovih profila: Hrvatski glasnik; Radio Croatia; Croatia TV!

Državni tajnik Soltész u Bosni i Hercegovini i Crnoj Gori

Državni tajnik Ureda predsjednika Vlade Mađarske zadužen za vjerske i narodnosne veze Miklós Soltész od 19. do 25. srpnja boravio je u službenom posjetu Bosni i Hercegovini i Crnoj Gori. Član njegove službene delegacije bio je i predsjednik HDS-a Ivan Gukan.

Kako donosi portal vecernji.ba Soltész se u Mostaru 21. srpnja susreo s ministricom civilnih poslova u Vladi Bosne i Hercegovine Ankicom Gudeljević. Teme susreta bile su jačanje bilateralnih odnosa dviju država, kao i razvijanje dosadašnje iznimno dobre suradnje. Tijekom razgovora dogovorena je suradnja u području kulture. Suradnja će se ogledati kroz manifestacije koje će Mađarska organizirati u BiH, a tijekom kojih će se predstaviti i kulturne vrednote Hrvata u Mađarskoj, potvrdio nam je predsjednik HDS-a Ivan Gukan, koji je na sastanku podrobije predstavio Hrvate u Mađarskoj. Ministarstvo civilnih poslova je u proteklih nekoliko mjeseci potpisalo dva sporazuma o suradnji s Mađarskom, a najavljeno je i unapređenje suradnje u područjima obrazovanja, kulture, sporta i mladih.

Dvije države realiziraju i mnogo zajedničkih projekata, a nakon što je ministrica Gudeljević upoznala Soltésza s nadležnostima i aktivnostima ministarstva na čijem je čelu otvorile su se mogućnosti i za druge oblike suradnje.

Jedna od tema razgovora se odnosila na europske integracije i na put BiH ka EU, a tijekom razgovora o pandemiji koronavirusa ministrica Gudeljević je zahvalila za svu potporu koju su žitelji BiH dobili od prijateljske Mađarske. Na kraju razgovora ministrica se zahvalila na posjetu i potpori Vlade Mađarske Bosni i Hercegovini.

Državni tajnik Soltész i predsjednik HDS-a Ivan Gukan sastali su se s predsjednikom Hrvatske demokratske zajednice u Bosni i Hercegovini Draganom Čovićem, te zamjenikom ministra vanjskih poslova u Vladi Bosne i Hercegovine Josipom Brkićem i posjetili Franjevački samostan u Mostaru, gdje ih je primo vikar Hercegovačke franjevačke provincije Uznesenja BDM fra Iko Skoko. Dogovoreni su daljnji oblici suradnje s fra Ikom i mostarskim franjevcima, a posjetili su i Međugorje, svetište u koje hodočaste brojni mađarski hodočasnici. Franjevačka provincija

Ministrica Ankica Gudeljević, državni tajnik Miklós Soltész i predsjednik HDS-a Ivan Gukan

uživa potporu Mađarske vlade i to je jedno dugogodišnje prijateljstvo, te su dogovoreni daljnji oblici suradnje.

Mađarska delegacija sudjelovala je u proslavi dana grada Stoca, te su s gradskim čelnicima također vođeni razgovori o mogućoj suradnji s Hrvatima u Mađarskoj. Kako je rekao predsjednik HDS-a Ivan Gukan, državni tajnik se sastao s više ministara u Vladi Bosne i Hercegovine, ali svi su oni Hrvati, pa su ti pregovori bili važni i za hrvatsku zajednicu i uspostavljanje suradnje s Hrvatima u Bosni i Hercegovini.

Tako je u razgovorima sa zamjenikom ministra vanjskih poslova u Vladi Bosne i Hercegovine potvrđena dobra

suradnja s nadležnim mađarskim ministarstvom. Dvije zemlje imaju dobru gospodarsku suradnju i porast vanjskotrgovinske razmjene. U Sarajevu djeluje Mađarska trgovačka kuća, a obje strane su zainteresirane i za izgradnju autoceste Budimpešta-Sarajevo na koridoru Vc. Mađarska snažno podupire proces pristupanja BiH Europskoj uniji, a Mađarska Vlada dodjeljuje i 50 stipendija studentima iz BiH. Gospodin Brkić dobro poznaje rad HDS-a i položaj hrvatske zajednice u Mađarskoj i spreman je pomoći ako je to potrebno.

Prilikom susreta s predsjednikom Hrvatske demokratske zajednice u Bosni i Hercegovini Draganom Čovićem dogovoreno je gostovanje Hrvata iz Mađarske u Mostaru (trebalo je biti 2020. u sklopu Mostarskog sajma) i produbljivanje suradnje, kako kazališne, tako i u polju kulture, znanosti i folkloru. Planira se predstavljanje Hrvata u studenom, a o tome će predsjednik Gukan voditi detaljnije razgovore s nadležnima u Mostaru početkom listopada.

Državni tajnik Soltész s delegacijom boravio je i u Crnoj Gori, točnije u Kotoru, a domaćin mu je bio kotorski biskup Ivan Štironja, čiji su gosti bili dva dana. Biskup mons. Ivan Štironja ustoličen je 27. travnja 2021. godine na blagdan blažene Ozane Kotorske u

katedrali sv. Tripuna u Kotoru. Tim je činom biskup Štironja preuzeo službu pastira Kotorske biskupije, koju mu je papa Franjo povjerio na upravljanje i vodstvo.

Biskup Štironja upoznao je goste s vjerskim životom Kotorske biskupije te je izrazio želju suradnje s jednom biskupijom u Mađarskoj. „Mi smo izrazili nadu kako bi to mogla biti Pečuška biskupija u kojoj živi veliki broj Hrvata u Mađarskoj. Pečuški biskup je također spreman za buduću suradnju“, rekao je za Medijski centar Croatica predsjednik HDS-a Ivan Gukan.

Branka Pavić Blažetin

Razgovori su se odvijali u srdačnom ozračju

V. Hrvatski ljetni festival mladih

U organizaciji Hrvatske državne samouprave, Kulturno-prosvjetnog centra i odmarališta Hrvata u Mađarskoj, Hrvatskog kulturnog i sportskog centra „Josip Gujaš Džuretin“ te Samouprave Martinaca 7. kolovoza održan je V. Hrvatski ljetni festival mladih u Martincima. Prvenstveni cilj te priredbe je okupljanje hrvatske mladeži iz raznih hrvatskih regija, ali programi su osmišljeni tako da u njima svatko može uživati. U sklopu programa održan je osvrt na dvadeset godina rada Neprofitnog poduzeća Croatica i trideset godina objavljivanja tjednika Hrvatskog glasnika, uz kušanje raznih gastronomskih specijaliteta i izvrsnu tamburašku glazbu Orkestra Vizin, kulturni program KUD-a „Marica“ iz Salante te tamburaškog sastava „Biseri (Drave)“, a vrhunac Festivala bio je koncert Grupe Vigor. Priredbi su nazočili generalni konzul Republike Hrvatske u Pečuho Drago Horvat i čelnici Hrvata u Mađarskoj, uključujući glasnogovornika Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozu Solgu, predsjednika Hrvatske državne samouprave Ivana Gugana i predstavnike raznih hrvatskih samouprava i udruga.

Ravnatelj Croatice Čaba Horvat predstavlja izdanja Croatice, a glavna i odgovorna urednica Medijskog centra Croatica Branka Pavić Blažetin govori o Hrvatskom glasniku

Hrvatski ljetni festival mladih, koji se ispočetka održavao u Brlobašu na obali Drave, ove godine zbog tehničkih razloga smješten je u Martince, ali ga organizatori naredne godine žele vratiti na staru lokaciju, okruženu prekrasnom prirodom.

„Dosadašnji festivali održavali su se na obali Drave u Brlobašu, no tamo se obnavlja zgrada u čijem su se okruženju održavali programi pa smo ga premjestili u Martince. Veliku pomoć u organizaciji dobili smo od domaćina, kojima se i ovim putem zahvaljujem. Prvenstveni cilj festivala je okupljanje mladih iz hrvatskih regija, što ne znači da želimo isključiti ostale naraštaje. I sami programi dokazuju da su namijenjeni za svakoga, ali i za pojedine ciljne skupine. Zapravo, u kuhanju sudjeluju oni koji već u tome imaju iskustva, folklor i tamburice vole svi naraštaji, no vjerujem da će najviše mladih doći na koncert, koji ih najviše zanima“, rekla je jedna od organizatorica, v.d. ravnateljica Kulturno-prosvjetnog centra i odmarališta Hrvata u Mađarskoj Gabriella Kohuth Várhelyi.

Martinčanima uopće nije bilo žao što su postali domaćinima Festivala, štoviše, bili su presretni što mogu ugostiti brojne goste. Svi gosti pri-

mljeni su s dobrodošlicom, osmijehom na licu i milozvukom tamburice. Na ulazu u dvorište doma kulture, gdje su ekipe kuhale od ranojutarnjih sati, Martinčanke su zaustavljale goste nudeći im piće i slane kolače, dok se u kotlu već kuhao ručak.

„Mi, Martinački Hrvati radujemo se kada održavamo priredbe i možemo ugostiti sudionike, za što se ozbiljno pripremamo. Imamo puno toga za pokazati, naše običaje i tradiciju na koju smo ponosni. Veseli nas nas kad se gosti kod nas osjećaju dobro, stoga smo već rano ustale i pripremile kolače, slane i slatke, a sada kuhamo gulaš s našom ekipom, među kojima su i članice zbora te predstavnice hrvatske samouprave“, rekla nam je vodi-

Vesela ekipa iz Barča

Nastup KUD-a „Marica“

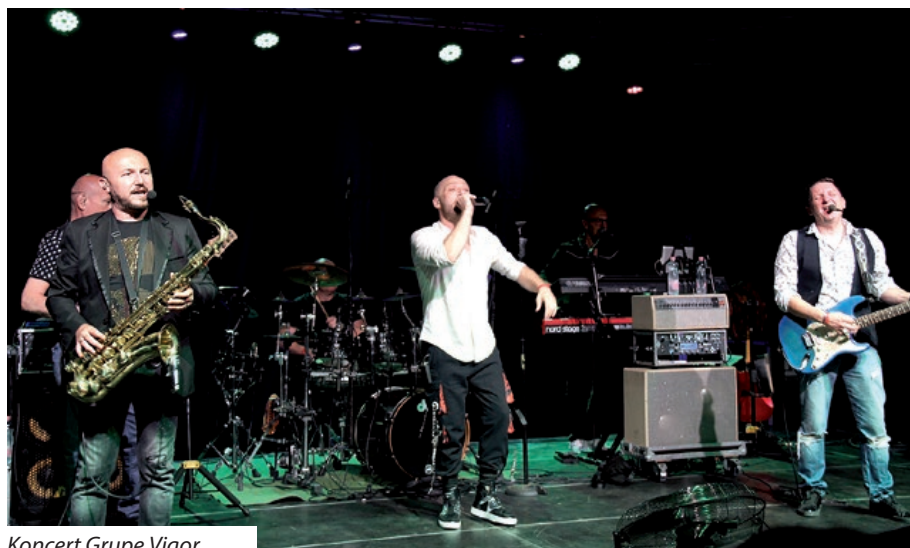
teljica Ženskog pjevačkog zbora „Korjeni“ (dobitnika nagrade „Pro Cultura“) Kristina Gregeš Pandur. Od trinaest kuharskih ekipa po jedna je stigla iz Baranje i Bačke, a sve ostale iz podravskih hrvatskih naselja, kako bi bile na usluzi posjetiteljima. Kuhao se gulaš od bunčeka, govedine, graha, pekle su se kobasice, pečenke, prase i druga jela. Ekipa iz Dombola, sastavljena od mladih domaćica odlučila se za jedan novi recept.

„To je jako fino jelo, bečarski perkelt s mesnim okruglicama. Prvo se skuha perkelt od gljiva, od vrganja, kod nas u šumi jako puno vrganja ima, a kad se skuha vrganje još dodamo malo vode, denemo okruglice od čistog mljevenog mesa u čorbu, a na kraju z vrnjičkom i meljom malo zagustimo i na kraju nalijemo crno vino. Onda se to jede s nokedlinima koje smo s rukama pravili“, odala nam je tajnu recepta predsjednica Hrvatske samouprave Dombola Ruža Sebestyén, pridodavši kako se vesele da se konačno mogu družiti s hrvatskim prijateljima i poznanicima.

Ekipa iz Dombola pripremila je bečarski perkelt

Dok su se ekipe brinule da nitko od sudionika ne ostane gladan, u Domu kulture ravnatelj Croatice Čaba Horvat i glavna i odgovorna urednica Medijskog centra Croatia Branka Pavić

Koncert Grupe Vigor

Orkestar Vizin zabavlja sve sudionike

Blažetin održali su predavanja povodom 20. godišnjice neprofitnog d.o.o. Croatia i 30. godišnjice Hrvatskoga glasnika. Osvrnuli su se na okolnosti utemeljenja, odnosno pokretanja lista, te njegov razvoj sve do pojavljivanja na novim platformama, od tiskanog izdanja do mrežne stranice, društvenih mreža te internetskih radijskih i televizijskih emisija. Na kraju predavanja generalni konzul Republike Hrvatske u Pečuhu Drago Horvat čestitao je ravnatelju i glavnoj urednici na obljetnicama, a isto tako i čelnicima Hrvata u Mađarskoj, koji stoje iza svojih institucija i brinu se o njihovom nesmetanom radu, pridodavši da trebaju

Dečki iz Bačke su se pokazali i kao dobri kuhari

biti ponosni što su očuvali hrvatski jezik, jezik svojih predaka. te tako trebaju nastaviti.

Za dobro raspoloženje cijeli dan su se brinuli članovi pečuskog Orkestra Vizin, a u predvečernjim satima održan je i kulturni program u sklopu kojeg su nastupili pjevači i plesači Kultuno umjetničkog društva „Marica“ iz Salante u pratnji Orkestra Vizin i Tamburaški sastav „Biseri Drave“ iz Starina. Uslijedila je plesanica uz Orkestar Vizin, a broj posjetitelja rastao je u iščekivanju večernjeg koncerta hrvatske Grupe Vigor. Dvosatni koncert Grupe Vigor oduševio je više stotina mladih koji su se okupili na otvorenom pokraj martinačke sportske dvorane, pjevali hrvatske zabavne hitove i uživali u druženju.

Beta B. & Stipan Balatinac

Dužijanica u Čavolju

*„Ovo je svečanost kruva i žita
Običaj našeg bunjevačkog svita
Zahvalnost Bogu za sve darove
Kojeg smo dobili i ovog lita*

(P. Vuković)

Dobili smo pozivnicu od naše čavoljske Hrvatske samouprave na „Dužijancu“, u subotu, 24.7. u poslijepodnevnim satima.

Mnogi smo se okupili u školskoj dvorani, gdje nas je čekala kulturna skupina, omladinci i odrasli. Bili su već obučeni u bunjevačku narodnu nošnju. Zajedno smo krenuli u povorci ka crkvi. Nosili su „lip, šareni vinac“, male snopove od žita, žetvene predmete, alate (kosu sa „prljom“, „kosir“, „čakanac“, „babicu“, „vondir“, „gladalicu“, velike grablje, srpni). Alate su položili na zemlju, pred crkvom, da se posvete, jer važno je zahvaliti se i blagosloviti.

Tamburaši „Bačke“ iz Gare su nas otpratili do crkve, gdje smo zaplesali bunjevačko kolo, zatim je povorka krenula natrag u školu, gde je naša kulturna skupina izvela plesove koje im je podučila Zita Ostrogonac Kissné. Počela je zabava, vrtilo se kolo i širilo, bez kraja.... Bez kraja su se svirale najbolje pjesme i izvodili plesovi, bilo je fantastično. Hvala sviračima od srca.

Što znači ta „lipa rič“, „dužijanica“ (žetvena svečanost 15. kolovoza na Veliku Gospu)? Izuzetan dan iz bogatog repertoara naših narodnih običaja, povezan s radom i blagdanom žetve, koji je bunjevački običaj: završetak vrlo teškog žetelačkog rada, koji je počeo na Petrovdan. Žetva završava velikim slavljem, gazda ugošćuje radnike, „risare“, zajednička je to svečanost koja se priređuje u domaćinovoj kući.

(Dr. Mišo Mandić u svojoj je knjizi puno pisao o čavoljskoj „Dužijanci“. Hvala mu što je sakupio i sačuvao ovo blago, „što ni kupiti ni prodat ne mož“.

Žetva je svugdje bila sjajan praznik, uvijek se slavilo rođenje novog kruha. „Jer kad kruva imaš, svašta imaš!“

Oživjeli smo staru tradiciju, žetvu pšenice, našu „Dužijancu“.

Oživljeni stoljetni običaji

U povorci ka crkvi

S garskim tamburašima ispred čavoljske crkve

Svi su se „lipo“ zabavili, jer je sve bilo dobro, bilo je tu i masnog kruha s crvenim lukom, a piće je osigurala mjesna gostiona.

Te dane pamtim iz djetinjstva, i moja majka je bila „risaruša“ (živjeli su u Kačmaru na salašu i u svemu su pomagali roditeljima. Oko salaša je bilo puno zemlje. Dida je kosio, a moja majka je skupljala snoplje. Na zemlju smo ih prostirali mi, djeca i rođaci, bilo je jako vruće. Dida je nosio velike „bile“ košulje i „gaće od vasna“, a tetke su bile također u „bilom“, svi su pomagali. Kad su završili žetvu i bili su gotovi moja bakica je skuhala fin paprikaš od pileline, i prsnac, kolače koji su se pekli u peći još i sad osjećam miris. Mi, „dica“, bili smo jako sretni: mogli smo raditi sve, pomagati, samo jedno je bilo zaključano od nas: „didina komara“, gdje su bile opasne stvari. Imali smo i mali mlin kojim je baka pravila brašno (sve je to već povijest, koja se više nikad neće ponoviti, ali je moramo poštivati, jer to je naša prošlost, to je naše, i ostat će „zauvik“ u mislima i srcima).

Dobro je bilo biti zajedno, „divaniti, pivati i igrati“.... Došli su nam i gosti iz okolnih sela i grada, poznajemo se, hvala im što su došli. Drago mi je što imamo priliku njegovati ovu prekrasnu tradiciju, za što dobivamo moralnu i financijsku podršku. Hvala.

Svima je bilo drago što su mogli prisustvovati ovom nesvakidašnjem događaju, koji je organiziran s velikom brigom i trudom, za nas.

Hvala na svemu!

Svima želim „lipe“ dane, budimo dobro

Stana Gašparović

Dan sela i hrvatska večer u Salanti

Dana 3. srpnja u organizaciji Mjesne samouprave Salante i Hrvatske samouprave Salante održan je Dan sela i hrvatska večer. Priredbe su se odvijale u dvorištu mjesnog doma kulture, pod velikim šatorom na otvorenoj pozornici i u samom dvorištu. Već u ranim satima nudili su se programi za djecu, zračni dvorac, razna zanimanja, šminkanje dječjih lica raznim motivima, trčkanje, zračni napuhani pikado...

Kuhalo se i na otvorenome, sarma je nadaleko mirisala, kao i „langošice“ i grah, a za večeru se nudio slijed od sedam jela. Bilo je zaista svega uz glazbu i ples, opušteno druženje i hrvatske tradicijske plesove i pjesme na pozornici, dok je glumac i pjevač Stipan Đurić publiku uveseljavao mađarskim i hrvatskim melodijama.

Koncert je održao Miklós Szilasi, a mogla se pogledati i izložba romske, hrvatske i mađarske narodne nošnje, uz izložbu „bebki“ u istima, u organizaciji Udruga „Napforduló“ iz Semartina. Napo-

Članovi KUD-a Ladislava Matuška

Dječja skupina KUD-a „Marica“

Baka s unučicom

Najmlađi su uživali

Djed László Szendrői s unukama

menimo kako u Salanti djeluju dvije narodnosne samouprave, hrvatska i romska.

U kulturnom programu sudjelovali su domaći KUD „Marica“ sa svim svojim grupama, najmlađom srednjom i odraslom. Kako doznajemo svi su jedva čekali nastup nakon skoro godinu dana nemogućnosti sudjelovanja na probama i nastupima te se nadaju kako je završilo vrijeme pandemije, rekle su nam voditeljica KUD-a Judit Szajkó i aktivna članica predsjedništva KUD-a Brigita Štivić Sándor. Priredbu je dvojezično otvorio i pozdravio nazočne te najavio izvođače predsjednik Hrvatske samouprave Salante Silvester Balić. Nakon kulturnog programa slijedila je večera i druženje, a potom noćni bal s mohačkim Orkestrom „Poklade“.

Kako nam je rekla načelnica Salante Gabriella Hitre, nastoje raditi što više za dobrobit mještana, tako su ovih dana dobili potporu od 19,5 milijuna forinti iz programa Mađarske vlade „Potpora samoupravnim zadacima i njihovom razvoju“ za izgradnju ceste u dijelu Ulice Hunyadi i Ulice Németi u dužini od 900 metara. Ovih su dana održali i svojevrсни lobby party, kako bi s partnerima uskladili planove i programe razvoja, a nedavno je s predsjednikom Hrvatske samouprave Salante bila i na proslavi dana Općine Strizivojna, s kojim naselje Salanta njeguje višedesetljetne prijateljske veze.

Branka Pavić Blažetin

U spomen

Marija Temun Nedučin (1927. – 2021.)

U devedeset i četvrtoj godini života, 9. srpnja 2021. godine u Segedinu je preminula Marija Temun Nedučin. Rođena je 12. srpnja 1927. godine u bunjevačkohrvatskoj obitelji u Aljmašu, kao jedinica. Opću školu, a potom i građansku školu pohađala je kod aljmaških „duvni“. U to vrijeme Aljmaš je bio grad s dvanaestak tisuća stanovnika. Po završetku Drugog svetskog rata, koji je „razbrčkao sve“, uključuje se u južnoslavenski pokret i postaje učiteljicom. Godine 1951. bila je prva učiteljica novoosnovane katoličke južnoslavenske škole. Godinu dana kasnije, u jesen 1952. već je ravnateljica učeničkog doma novootvorene Državne južnoslavenske osnovne škole u Pečuhu. Škola je do 1954. djelovala u Gimnaziji Klára Löwey na Trgu Szent István. Na čelu učeničkog doma ostala je sve do umirovljenja.

Kako je prisjećajući se tog vremena u više navrata izjavila, „nakon rata u Baranji je bilo mnogo naših škola. Teško je bilo, nismo imali ni takve uvjete, ni takve uspjehe kao velike mađarske škole. Zato smo došli na ideju da pokušamo u Pečuhu otvoriti jednu našu, tada se govorilo, južnoslavensku školu. Konkretno korake u vezi s tim poduzeli smo u lipnju 1952. godine. Nas troje, Marija Csepelszigeti, koja je tada bila učiteljica u Mađaršarlošu, Dragutin Nedučin, koji je bio nadzornik i ja prionuli smo poslu. Dogovorili smo se da će Marija biti direktorica škole, a ja direktorica đачkog doma. Marija i ja pošle smo u obilazak naših sela. Imale smo mnogo sela, mnogo škola, ali su te škole bile male.

Išle smo od sela do sela, razgovarale s roditeljima, agitirale, uvjeravale ih, što nije bilo bezopasno. Svuda nas je dočekalo veliko nepovjerenje, jer bilo je to doba „titoizma“, kada je svatko bio sumnjiv. Roditeljima su govorili da će ih, ako svoje dijete upišu u našu školu, poslati u Rusiju. Jednom prigodom, kad sam čekala Mariju Csepelszigeti da pođemo u obilazak naših sela, došla je njena gazdarica, kod koje je stanovala i rekla: 'Nemoj je čekati, odveli su je.' Vrlo sam se uplašila, ali pošla sam sama."

Na žalost, Marija Csepelszigeti je u kasno ljeto 1952. uhićena i osuđena kao „titoistica“. Škola je započela s radom te je s 21. rujnom za ravnatelja imenovan Stevo Légrádi. On je bio ravnatelj do početka rujna 1953. godine, kada ravnateljem škole postaje Dragutin Nedučin.

„Ja sam bila ravnateljica učeničkog doma do umirovljenja, a on (njen suprug Dragutin Nedučin) ravnatelj do 1959., kada prelazi na pečušku visoku školu, na katedru za južnoslavenske jezike, a direktor škole postaje Alojzije Babić."

Kako bi do utemeljenja državne južnoslavenske škole u Pečuhu uopće moglo doći mnogo je pomogao tadašnji parlamentarni zastupnik Andrija Kasapović, kazala je u intervjuu objavljenom 2. listopada 1997. godine u 39. broju tjednika Hrvata u Mađarskoj. „Prvih godina imali smo u prosjeku sedamdesetak učenika. Neki su se uplašili pod utjecajem antipropagande pa su odustali, iako su se prethodno upisali u našu školu. Ljetne praznike smo iskoristili za odlazak u naša sela i za agitaciju. Jednog se vrlo dobro sjećam: u ono se vrijeme među našim učenicima nije čula ni jedna mađarska riječ. Svi su dobro znali materinski jezik i svi su stanovali u đачkom domu. Možda nismo ni bili svjesni koliko smo ogroman posao započeli. No, imali smo sjajnu djecu, svi su se trudili, zalagali u školi, ali i izvan nje. Postupno je popustio strah roditelja da će ih poslati u Rusiju.

Rujna 1952 smo započeli rad, uposlili smo Mađare iz Jugoslavije koji su znali srpskohrvatski. Naših učitelja nije bilo, jedino Marija Blažev, rodnom iz Santova, te ja i Dragutin. Đачki dom je bio u Ulici Kulich, a hranili smo se u Ulici Megye. Godine 1953. smo se preselili u Ulicu Fűrđő, gdje je više od dvadeset godina na istom mjestu bila škola i đачki dom. Učenički dom se nije plaćao, bio je besplatan. Polako, postupno, gradili smo ugled naše škole i đачkog doma. Puno smo radili bez ikakve naknade za prekovremni rad.

Mi tu školu, taj đачki dom ne možemo zaboraviti, jer u njemu smo proveli život. Mi smo iskreno voljeli ono što smo radili i nemojte mi zamjeriti, voljeli smo naš narod". Marija Temun udala se za Dragutina Nedučina. Majka je dvoje djece Mire i Miroslava, te baka troje unučadi Dejana, Gorana i Miroslava. Bila je udovica 25 godina. Bunjevački Hrvati iz Aljmaša Marije se zvali Manca, dok su Mariju Nedučin kolege zvali Maca; ona je dugi niz godina živjela u gradu podno Mečka, sve do ožujka 2021. godine. Bila je vrlo bistra, do posljednjeg dana izvrsnoga pamćenja. Sahranjena je 20. srpnja 2021. na pečuškom groblju uz supruga Dragutina.

Neka joj je laka zemlja. Počivala u miru. Oni su „prvi ponijeli zastave“ i vjerovali u ono što čine.

Branka Pavić Blažetin

Trenutak za pjesmu

Plamenovi

Protekli mi dani ne daju bola,
Ne plaši me ništa što će biti,
Vjerujem da će donijeti ploda
Voćka, koju ću zasaditi.

Ne lijem suze sebe žaleći,
I grob si snujuć ledeni,
Živjeti kanim, veselo prijeći
Maglene, strme grebeni.

Noći mi nisu patnje izvori,
Dani su rijetke svjetlosti,
Svejedno što se noć s danom bori
Okrutno i bez milosti.

Roza Vidaković

Iz Petrovoga Sela u Čakovec

Akcija prikupljanja dičjega rublja prik Črljenoga križa

Kad je rič o humanitarnoj pomoći, stanovnici Petrovoga Sela su vik pripravnici. Nisu samo pomagali ovde živeći Hrvati i Ugri žrtvama potresa još i većputi, nego prik petroviskoga privatnika Mikloša Kohuta, pred kratkim je pokrenuta još jedna humanitarna akcija sabiranja dičjega rublja za Črljeni križ Čakovca. 9. julija, u petak, otpodne su aktivistkinje lokalnoga Črljenoga križa primale brojne pakete dičinjega rublja u mjesnom Kulturnom domu, a 19. julija, u pondiljak, je dr. Kristijan Valkaj, ravnatelj Gradskoga društva Črljenoga križa Čakovec, u društvu Vlatke Vincetić voditeljice projekta, u nazočnosti predstavnika Željeznožupanjske organizacije Črljenoga križa, prikzeo petrovisku donaciju i se je zahvalio svim pomoćnikom.

Sabina Kapitar-Wagner od petroviskoga Črljenoga križa, Enikő Csire i Tamás Cziráok od sambotelskoga Črljenoga križa, Vlatka Vincetić i dr. Kristijan Valkaj od Gradskoga društva Črljenoga križa Čakovec i Mikloš Kohut petroviska poveznica akcije

Brigi od škatuljov ter napokanih nejlonskih torbov čvrsto su stali na tlu Doma kulture, a do šest uri je bilo još malo vrmena toga petka, kad smo se začeli pominati sa zastupnicom predsjedništva petroviskoga Črljenoga križa, Sabinom Kapitar-Wagner. „Kad smo dobili informaciju da moremo sabrati rublje za dicu, od najmanjih do 14 ljet starosti, veljek smo ispisali akciju i javili su se ne samo Petrovišćani, nego i drugi darovatelji“, začela je opisati ovu specijalnu aktivnost Črljenoga križa mlada zastupnica ter nastavila: „Iz jakovskoga Caritasa dobili smo dvanaest škatuljov rublja, a rodjeni Petrovišćan Andraš Škrapić je nas zvao da imaju pakete iz Nimškoga, moru li donesti. Čuda svega smo pobrali, sortirali, ništ nismo morali vanhititi. Sve je k nam došlo oprano i ispeglano, lipo zamotano, je kade smo našli i cedulje za cinu da rublje je čisto novo. Ljudi su bili zadovoljni kad su imali mogućnost dalje diliti rubače, plundre, frake itd., ke se još moru hasnovati, a posebno su se veselili zato da je to sve poslano u Hrvatsku“, naglasila je Sabina ka je još povidala da petroviski Črljeni križ, pod peljanjem Ildike Pataki-Hogya, okuplja u selu već od 80 članov. Uz organiziranje davanja krvi u ljeti četiri puta, držu i Dan starih, rado sudjeluju i u ovakovi akcija ter se ufaju dobroj suradnji sa sličnom organizacijom u Hrvatskoj. Humanitarna akcija i povezivanje dvih organizacija, ne bi došlo skupa prez Mikloša Kohuta, ki je kot otac dvih divičić prepoznao pred četirmimi ljeti da čuda česa je za dalje davati, a ne vanhititi. Zato je i iskao mogućnosti unutar županije, kod Črljenoga križa, sam-

botelskoga Caritasa, Malteškoga reda, ali svi su mu dali odgovor da nimaju skladište, kade bi mogli to dugovanje položiti. Pokidob jur nekoliko ljet pozna ravnatelja Črljenoga križa u Čakovcu i njemu je postavio pitanje. „Jedna akcija je onda uspješna, kad ju zgotoviš. Mi smo uspjeli nagovoriti ljude da ne hitu van u smetlje robu, ke još moru hasnovati drugi, a s malim djelom sortiranja, pakiranja, zajt će ovi paketi u Čakovec, koji nam je dost blizu. Veseo sam da sam mogao sudjelovati u koordinaciji i pomoći, gor tako, kad znamo da će donacija na najbolje mjesto zajti“ dodao je Petrovišćan, ki je 19. julija, u pondiljak s veseljem prikdao približno sedamdeset škatuljov i torbov s dugovanji. Dr. Kristijan Valkaj je uručio zahvalnicu petroviskomu Črljenomu križu i uz ostalo rekao: „Neke dobre akcije ne čine organizacije, nego ljudi, određeni pojedinci i

odredjene grupe. Od toga je organizacija jaka i to je i ključ uspjeha. Nam je Mikloš Kohut poveznica i za Hrvate u Ugarskoj, kot i za Črljeni križ u Željeznoj županiji. Ova humanitarna akcija Petrovoga Sela nam sad jako dobro dojde za naše potrebite građane i ja se nadam da ćemo se i mi moći na isti način odužiti vašemu lokalnomu Črljenomu križu“. Hrvatski ravnatelj jur razmišlja o skupnoj suradnji med EU-okviri i projekti ter o uspostavljanju medjunarodne mriže pomoći.

Tiho

Bogatstvo...

Zahvalnica Črljenoga križa Čakovca Petrovomu Selu. Prikdao ju je dr. Kristijan Valkaj Petrovišćanki, Sabini Kapitar-Wagner

„Krivudam starim,/gradskim ulicama. Gle!/ Već opet sam tu.“

Pedagoginja i književnica Katarina Gubinski Takač proslavila 80. rođendan

Bivša ravnateljica budimpeštanskog Hrvatskog vrtića, odgojiteljica, književnica, bivša voditeljica Udruge hrvatskih umirovljenika u Mađarskoj Katarina Gubinski Takač 1. kolovoza proslavila je 80. rođendan. Godine 1999. uručeno joj je priznanje Hrvatske državne samouprave za odgojno-obrazovni rad, a 2013. godine Hrvatska samouprava Budimpešte dodijelila joj je odlikovanje Ivana Antunovića za osobit doprinos razvoju društvenog života Hrvata u Budimpešti.

Predblagdansko raspoloženje u HOŠIG-ovoj blagovaonici, u kutu božično drveće, stolovi raspoređeni u obliku slova U, u sredini prigodno ukrašen stol. Da, svečano je bilo toga dana kada je 2013. godine na kraju javne tribine predsjednica Hrvatske samouprave grada Budimpešte Anica Petreš Németh uručila odlikovanje Ivana Antunovića za osobit doprinos razvoju društvenog života Hrvata u Budimpešti Katarini Gubinski Takač. Tada nam je odlikovana ushićeno izjavila: „Počasćena sam što sam dobila ovo odličje s imenom velikoga Bunjevca. Imam bunjevačke korijene, i to obitelji Trskić iz Baje. U našoj obitelji ime Antunović znači nešto posebno, jer jedan član naše obitelji bio je u Kalačkoj biskupiji kada i Antunović, a oni su i surađivali“. Katarina Gubinski Takač rođena je u Bođanima, 1. kolovoza 1941. godine. Za vrijeme Drugog svjetskog rata sa starijim sestrama Marom i Evicom odlaze u djedovu kuću u Bač, dok roditelji igrom povijesti dospijevaju u Mađarsku. Uz pomoć Međunarodnog crvenoga križa godine 1955. dolazi roditeljima u Mađarsku, u Jánoshalmu, gdje završava osnovnu školu. Od 1956. bila je gimnazijalka budimpeštanske Hrvatsko-srpske gimnazije, zatim se u budimskim mađarskim školama pripremala za odgojiteljski poziv. Do 1996. radi u dječjem vrtiću u Pomazu, kada je bivša ravnateljica budimpeštanskog Hrvatskog vrtića, osnovne škole gimnazije i đачkog doma Marija Polgár-Baronfeind zapošljava u vrtiću. Za Katarinu Gubinski Takač mirne duše možemo reći da ni nakon umirovljenja nije otišla u mirovinu. Aktivna je članica budimpeštanske Hrvatske katoličke zajednice „Matija Petar Katančić“ i bivša predsjednica Udruge hrvatskih umirovljenika u Mađarskoj. Kako je Engleska za vrijeme Elizabete I. doživjela zlatnu dob, tako i udruga pod predsjedništvom Katarine Gubinski Takač. Uz druženja oko sendviča, kolača i vina ona je organizirala bogate sadržaje. Tako je na okupljanjima, primjerice, Lajoš Škrapić govorio o fizičkim pokusima, scenski umjetnik Stipan Đurić o svom životnom putu, Živko Mandić predstavio svoj književni rad, na pjesničkoj večeri Marka Dekića-Bodoljša direktor Čaba Horvat govorio o radu Croatice, dr. Ivan Horvat iznio zanimljivosti o ljudskom tijelu, no bilo je prilike i za zajedničko pjevanje, kada je Mate Filipović zasvirao na harmonici.

Zahvaljujući svom stricu, profesoru Stjepanu Gubrinskomu i Lajčiju Kesejiću, već je u djetinjstvu zavoljela lijepu književnost. Godine 1954. u školskom literarnom krugu u Baču predstavila je svoje prve pjesme. „Već od drugog razreda osnovne škole sam mnogo čitala. Ljeti sam prije podne radila, jer su me odgajali tako da sam morala pomagati u kući. Nakon pranja posuđa imala sam slobodnog vremena i cijelo poslijepodne sam čitala. Naravno, tko mnogo čita taj se i zarazi. Tako sam u 13. godini stupila u Knji-

Katarina Gubinski Takač

ževni kružok u Baču. Tadašnji su me književnici i nastavnici književnosti hrabрили i govorili da pišem jako dobro“, izjavila nam je književnica. Nedugo nakon toga napustila je svoj voljeni Bač i odselila se u Mađarsku. To vrijeme opisuje kao jako težak životni period, ne samo zbog jezika (nije govorila mađarski), nego i zbog „ostavljenih prijatelja i nostalgije prema Baču“. „Jedina mi je utjeha bila što mi se otvorila ogromna riznica mađarske književnosti, koja je stvarno jako bogata. Tada sam mnoge godine posvetila čitanju mađarske književnosti“, rekla nam je Katarina Gubinski Takač. Od

1988. godine u hrvatskim glasilima poput Hrvatskog glasnika i Hrvatskog kalendara objavljuje pjesme i pripovijetke za djecu i odrasle. Godine 1994. objavljuje knjigu priča „Vrteći vrtić“, koju posvećuje sestrama Mari i Evici. Knjiga sadrži deset priča i svaka govori o dječjoj igri ili o igri iz djetinjstva spisateljice. „Katarina Gubinski Takač svojim dječjim igrokazima jednostavno se želi vratiti u onaj, još neiskvareni dječji svijet iz kojega je i ona sama kao djevojčica crpila i razvijala svoju maštu“, piše u proslavu djela „Potražimo Sunce“ (2006.) glumac Stipan Đurić. U ovom djelu autorica se „vraća“ bogatoj riznici mađarske književnosti, naime knjiga donosi kazališne igrokaze i novele za djecu od kojih su neki nastali temeljem priča mađarskih književnika. Spisateljica Katarina Gubinski Takač jedina je autorica haiku-pjesama među hrvatskim književnicima u Mađarskoj. Dvojezična zbirka pjesama „Dragoljubi i krizanteme, 66 haikua – Sarkantyúcskák és krizantémok“ objavljena je 2006. godine u mađarskom prijevodu Stjepana Lukača i u nakladi Izdavačke kuće Croatica, a posvećena je supruhu Lászlóu Takácsu. Zašto baš haiku, japanski stih od 17 slogova, jedan od najvažnijih odlika tradicionalnog japanskog pjenštva? Pjesme su nastale 2000. godine, godinu dana prije no što se njen suprug razbolio. „U to doba moje su misli bile toliko usredotočene na taj problem da je on sprečavao maštu da leti ili radi. Tada mi je dospjela u ruke zbirka hrvatskih haiku-pjesama, koja sadži 1200 pjesama, povijest haiku pjesništva i sve što treba znati o njemu. Čitajući pjesme odmah sam prepoznala neke svoje misli, koje sam godinama nosila u sebi, kojima do toga trenutka nisam pronašla izražajnu formu. Udubila sam se u proučavanje toga pjesništva. Pročitala sam mnoštvo haiku-pjesama od japanskih i europskih autora. Kad sam pomislila da tu formu osjećam onda sam pokušala pisati“, rekla nam pjesnikinja. Pored čitanja ljubiteljica je fotografiranja, nema priredbe koju nije ovjekovječila. Voli Sorkočevićevu Simfoniju u D-duru, posebice II. stavak, i za nju još nisu uspjeli nadmašiti pjesmu „Hey Jude“ slavnog sastava The Beatles.

Pedagoginji, književnici Katarini Gubinski Takač želimo mnogo zdravlja i sreće u životu, nestrpljivo čekamo njenu sljedeću pjesničku zbirku!

Kristina Goher

Olimpijska radost Petrovišćanov

Ove dane u Petrovom Selu i mi smo se veselili zvanarednom uspjehu Joe Kovacs, pokidob se je izbio za srebrnu medalju u hitanju kuglje, na olimpiji u Tokiju. Kako je istraživač Petrovišćanov u Americi i urednik stranice Szentpéterfa Genealogy Archives, Steve Geosits napisao, dida od Joe Kovacs, János/John Kovacs, rođeni Petrovišćan (1924.), Kuancov, se je iz Ugarskoga ganuo 1950. ljeta u Americu, kade se je oženio sa svojom pajtašicom Gizellom Kositz u Nazarethu, 1955. ljeta.

Njev nukić Joe ima brojne zvanaredne športske rezultate, svitski prvak je bio (2015, 2019.) srebrnu medalju je dobio na svitskom prvenstvu (2017), a vlasnik je olimpijskoga srebra ovput, kot i pred petimi ljeti. Iako Joe se jur ne pomina na jeziku dide, sa svojim bratići u Petrovom Selu drži kontakte i iz

JOE KOVACS FACEBOOK-STRANICA

SLIKU JE POSLAO: STEVE GEOSITS

Dida od olimpijca János Kovacs (odzdol) s prijatelji u New Yorku. Sliva Štefan Geošić, Štefan Škrapić, Herman Kurcz i Rudi Timar

Amerike. Gratuliramo amerikanckomu olimpijcu, koga pravoda po koreni i mi malo ćutimo našemu Petrovišćanu.
Tiho

Folklorni seminar u Koljnofu

U pondiljak, 26. julija je završen četverodnevni seminar tanca u Koljnofu za mjesne osnovnoškole. Kako je rekla Andrea Egrešić školska učiteljica, na tančenom spravišću, u okviru produženoga vikenda, sudjelovalo je osam dice, od 3. do 8. razreda. Plesni tečaj pod peljanjem Ivana Mihovca Mikija, stručnoga voditelja i peljača dičjega folklor, još i po ovoj vrućini bio veliki doživljaj. Mali tancoši su zavježbali koljnofske korake, ali su se upoznali i s drugim tanci iz raznih djel Hrvatske. Probe su održane od 9 do 12 uri ter otpodne od 15 do 18 uri. Seminar je finansi-

FOTO: ANDREA EGREŠIĆ

rulo Koljnofsko hrvatsko društvo, a organizatori su bili jur spomenuta folklorišica Andrea Egrešić i donačelnik sela, Geza Völgyi. Prošlo ljetu u Koljnofu nije bilo ni tamburaškoga niti plesnoga tabora zbog pandemije, a predlani je priredjeno ljetno folklorno spravišće za odrasćene i za mališane sa svečanim zatvaranjem na Glavnom trgu.
Tiho

Partnerstvo kapošvarske i virovitičke škole u sklopu europskog projekta

Kapošvarska Trgovačka i ugostiteljska srednja škola „István Széchenyi“ već više desetljeća surađuje s partnerskim ustanovama iz Republike Hrvatske. Ostvarila je niz prekograničnih projekata u sklopu Programa Erasmus i IPA, a ovaj put sudjeluje u Projektu „Istražite i učite gastronomsku tradiciju, dijeleći znanje“ Programa Interreg V-A za prekograničnu suradnju Hrvatska-Mađarska. Vodeći partner projekta je Strukovna škola iz Virovitice s kojom je kapošvarska škola već ostvarila slične projekte. Početna konferencija održana je 18. svibnja 2021. u Virovitici, a partneri s mađarske strane su se uključili online, izvijestio nas je ravnatelj kapošvarske škole Ladislav Karas.

Cilj projekta je unaprijediti i osuvremeniti postojeće programe kuharstva, slastičarstva i ugostiteljskog posluživanja, osnažiti kompetencije nastavnika te opremanjem ugostiteljskih praktikuma i školskih restorana stvoriti što bolje materijalne uvjete za praktični dio nastave. U sklopu projekta održat će se niz aktivnosti: edukacija nastavnika i učenika, međusobni posjeti nastavnika i učenika srednjih škola iz Virovitice i Kapošvara, radionice u kojima će nastavnici razmijeniti svoja iskustva te nabava ugostiteljske i informatičke opreme. U projekt će biti uključeno ukupno 18 nastavnika i 60 učenika (30-30 iz svake škole). Tijekom usavršavanja i stručnih susreta bit će predstavljeni tradicionalni recepti, na temelju kojih će se izraditi jela pomoću moderne tehnologije. Nastavnici će u radionicama usvojiti nove metode podučavanja struke. Pošto u nastavni program konobara nije uvršteno somelijerstvo, nastavnici-sudionici projekta će razmotriti načine rješavanja tog problema. Projekt otvara mogućnosti za razvoj multikulture: naime, zajednički programi će sudionicima, ugostiteljima, kuharima i drugim stručnjacima omogućiti uzajamno upoznavanje gastronomske kulture.

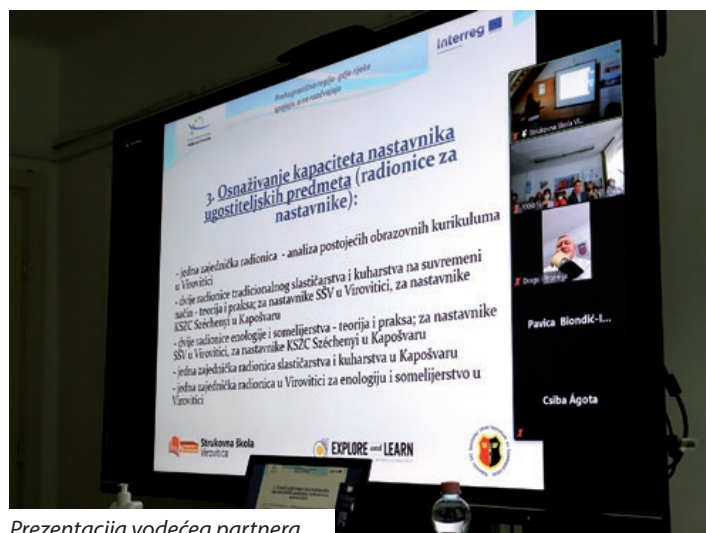
Na početnoj konferenciji projekt je predstavila ravnateljica virovitičke škole Pavica Biondić-Ivanković. U ime župana Igora Androvića i Virovitičko-podravke županije nazočnima se obratila i pročelnica Upravnog odjela za obrazovanje i demografiju Martina Bunić. Putem Zoom aplikacije pozdravne riječi uputili su ravnatelj kapošvarske škole Ladislav Karas i generalni konzul R. Hrvatske u Pečuhu Drago Horvat. Ukupna vrijednost Interreg

Ravnatelj Ladislav Karas putem Zoom aplikacije pozdravlja predstavnike vodećeg partnera iz Virovitice

projekta, čiji je završetak predviđen 30. rujna 2022. godine, iznosi 212.731,37 eura, od čega 85 posto financira Europski fond za regionalni razvoj.

Ravnatelj kapošvarske srednje škole za naš tjednik je putem telefona izjavio da je vrlo radostan zbog projekta, koji će učenicima i nastavnicima omogućiti bolje upoznavanje tradicijskih jela, gastronomskih običaja i kulture susjedne regije. Suradnja s virovitičkom školom je već uhođana, nastavnici se dobro poznaju, obje ustanove imaju iza sebe više realiziranih europskih projekata, sve se odvija uhođano. Projekt će zasigurno doprinijeti unapređenju strukovnog obrazovanja i na jednoj i na drugoj strani granice. Ravnatelj škole Ladislav Karas je Hrvat, rodom iz Fičehaza, te bivši student Prirodoslovnog fakulteta u Zagrebu, pa nema ni jezične barijere. Suradnja kapošvarske škole s ustanovama iz Hrvatske

Prezentacija vodećeg partnera

Nastavnici kapošvarske ustanove

započela je nakon što se ravnatelj zaposlio u Trgovačkoj i ugostiteljskoj srednjoj školi „István Széchenyi“, kojom rukovodi već u drugom mandatu. Ravnatelj se trudi da kapošvarska ustanova iskoristi svoj pogranični položaj i sve mogućnosti za povezivanje s Hrvatskom u strukovnom, kulturnom i sportskom području, a u tome ima punu podršku i grada Kapošvara. Učenici kapošvarske srednje škole sve do pandemije svake godine na praksu su odlazili u porečke hotele. Novi projekt će omogućiti dodatan razvoj i unapređenje prijateljske i strukovne veze.

Beta

Mala stranica

Od jeseni u HOŠIG-u

Približava se nova školska godina, neki se već uzbuđeno pripremaju, prvenstveno oni koji će od jeseni pohađati novu školsku ustanovu. Među njima je i bivša učenica Osnovne škole „Nikola Zrinski” iz Kerestura Jázmin Szollár, koja je primljena u budimpeštansku Hrvatsku osnovnu školu i gimnaziju (HOŠIG). Jázmin je puna pitanja i iščekivanja. Inače, učenici iz pomurske regije vrlo se rijetko prijavljuju u hrvatske dvojezične škole. Razloga je više, neki se ne žele tako rano odcijepiti od roditeljske kuće, drugi se pak boje jezičnih teškoća i predmetne nastave na hrvatskom jeziku ili ih ne zanima učenje jezika. Jázmin razmišlja drukčije, a zbog čega je izabrala HOŠIG obrazložila je ovako:

„U mojoj obitelji više nitko ne govori hrvatski jezik, ali ga ja volim. Jezik i kulturu sam zavoljela zahvaljujući svojoj učiteljici hrvatskoga jezika i razrednici Henrietti Novák, koja nam je puno govorila o hrvatskim običajima i Hrvatskoj, te nas je upoznala s hrvatskim bendovima. Mislim da vrijedi učiti hrvatski jezik, stanujemo blizu hrvatske granice i tko zna, možda ćemo jednog dana tamo raditi ili će nam jezik dobro doći kad idemo ljetovati na more, da možemo nešto i upitati. Učila sam hrvatski u školi i usvojila osnove, puno toga razumijem, ali još uvijek ne mogu razgovarati, stoga sam se javila u nulti razred. Mislim da ću tamo dobro svladati hrvatski jezik pa mi poslije neće biti teško učiti povijest, književnost i zemljopis na hrvatskom jeziku. Znam da takva dvojezična škola postoji i u Pečuhu, ali ja sam svakako htjela ići u glavni grad, tamo ima puno znamenitosti i priredbi, kazališta i muzeja, nadam se da ću ih moći posjetiti”, rekla je uzbuđeno Jázmin, a priznala je i to da ima tremu, ne zna kako će se uklopiti, s kim će biti u razredu, kako će se moći prilagoditi životu u učeničkom domu, hoće li imati teškoća pri učenju. Za te brige njezina učiteljica ne mari, kaže da je Jázmin vrlo skromna i marljiva te će sigurno moći svladati nove izazove.

Beta

Jázmin Szollár na oproštanju u keresturskoj školi

Iskoristite posljednje dane ljeta

Ljeto je pri kraju i mnogi smo zahvalni što smo usprkos pandemiji uspjeli otići na ljetovanje, kupanje, izlete i razna događanja. Premda ljeto još traje, više nije onako kao što je bilo sredinom sedmog mjeseca, u jeku sezone, pa vrijedi iskoristiti posljednje trenutke do dolaska jeseni. „Začinite” kraj ljeta s aktivnostima za koje nemate toliko vremena tijekom školske godine! Evo nekoliko savjeta kako:

- Posjetite festivale koji se održavaju u vašoj blizini, bez obzira o kojoj je vrsti glazbe riječ, svugdje možete pronaći nešto za sebe te sresti prijatelje i znance s kojima je ugodno razgovarati.
- Ako živite u velikom gradu sigurno se održava barem jedna izložba, priredba ili gastronomski sajam koje možete posjetiti, a možda i upoznati nove ljude.
- Ono što biste inače radili u svom domu, radite vani. Primjerice, uzmite laptop i surfajte internetom, čitajte knjigu, lakirajte nokte ili jednostavno uživajte u prirodi.

- Ako imate viška vremena, napravite nešto svoje, jedinstveno, poput trake za kosu ili ukrasite framerice nekim novim dodacima.
- Odlaskom na plažu, posebno ako živite u njezinoj blizini, možete uživati u posljednjim zrakama sunca prije dolaska tmurne jeseni, a možda se i koji put okupati.

Hrvatski kamp tradicija u Pustari

Hrvatska samouprava Pustare svakog ljeta organizira Hrvatski kamp tradicija u kojem sudjeluju mjesni učenici od 1. razreda osnovne škole do završnih razreda gimnazije. Cilj kampa je osvještavanje mladih o važnosti njegovanja kulture i predačke baštine. U kampu koji je ove godine održan između 26. i 30. srpnja sudjelovalo je četrdesetero mladih. Voditeljica kampa bila je djelatnica Centra za socijalnu skrb djece Tünde Nagy Varga, a realizaciji su doprinijele i djelatnice ureda Mjesne samouprave te članice Pjevačkoga zbora „Biseri Pustare“.

Pustara je pravo mjesto za održavanje kampa, raspolaže raznim sportskim terenima (za odbojku na pijesku, nogomet, mali nogomet, stolni tenis), na javnoj površini smješteni su roštilj i krušna peć, a u slučaju loših vremenskih prilika programi se mogu održavati u modernom, dovoljno prostranom kulturnom domu. Naselje nema nijednu odgojno-obrazovnu ustanovu pa stoga pokušava stvoriti uvjete za razne sportske i kulturne aktivnosti, koje mještanima omogućuju druženje. Dječji kampovi također uvelike doprinose zajedništvu mjesta, pa organizatori uvijek nude bogat program. Veći dio sudionika uopće ne govori hr-

Izrada „cimera“ (svadbenih ukrasa) i društvene igre

Zajedničko kuhanje paprikaša

vatski jezik: naime, nakon što je zatvorena osnovna škola, jedan dio mladih upisao se u mađarsku školu u Velikoj Kaniži, pa tako i Benyámin Tersztenyák, koji je već i dječji vrtić pohađao u tom gradu. Njegov djed i baka još znaju hrvatski, ali on smatra da je njegova veza s hrvatskim jezikom i kulturom prekinuta. Voli živjeti u Pustari, jer kako kaže, mladi se druže i dobro je što ima mogućnosti za sportske aktivnosti, koje jako voli. U kampu sudjeluje gotovo svake godine, programi mu se sviđaju, a ove godine u sklopu društvene aktivnosti pomaže i oko grupa. Ovogodišnji kamp nudio je niz zanimljivih programa, među kojima je bilo i hrvatskih sadržaja, npr. učenja pomurskih plesova, izrade hrvatskih svadbenih ukrasa, kuhanja pomurskih tradicionalnih jela i upoznavanja pomorskoga kraja biciklom. Kamp je ostvaren uz financijsku podršku Fonda „Gábor Bethlen“.

Beta

Radionice za djecu u Fićehazu

U organizaciji Lokalne samouprave Fićehaza i mjesne knjižnice od 5. do 9. srpnja u Fićehazu su održane radionice za djecu od predškolske do srednjoškolske dobi u cilju okupljanja mladih i upoznavanja mjesnih vrijednosti. Voditeljica zanimanja bila je knjižničarka Erzsébet Deák Kovács, koja je uz sebe imala i brojne druge pomagače. Djelatnici Gradske knjižnice iz Veli-

ke Kaniže održali su radionice rukotvorina, a u sklopu programa djeca su posjetila i plantažu voćaka mjesnog poduzetnika Józsefa Lócsija. Nadarena mlada mjesna amaterska slikarica Nóra Rákos pripremila je likovnu radionicu, a najmlađi sudionici mogli su izrađivati i svjetlucave tetovaže. Jedan dan je posvećen i hrvatskim tradicijama, djeca su se upoznala s pomurskom narodnom nošnjom, neke djevojke su je i isprobale, a žene iz Fićehaza pripremile su tradicionalna jela, pogače, zlevanku, buhtle i orehnjače. Majstorica medenjaka iz Kerestura Anita Csicsiek predstavila je način ukrašavanja medenjaka, a zatim su svi ukrašavali ispečene medenjake. Uz sve to bilo je mnogo igre, nogometa, stolnog tenisa, badmintona i druženja. Sudionici radionica posjetili su jezero i park u blizini Veličke Kaniže, gdje je nedavno izgrađeno novo igralište.

Beta

Šikloš

Zlatna diploma Anici Torjanac

„Učitelj ne predaje ono što želi, ne predaje učitelj ono što zna, učitelj predaje ono što jest”

Anica Torjanac rođena je u baranjskom naselju Semartinu, u šokačkohrvatskoj obitelji. Svoje voljeno selo napustila je među prvima koji odlaze na školovanje. Godine 1971. stječe nastavničku diplomu na Visokoj školi u Pečuhu, a 1989. u Budimpešti završava fakultetski studij studijske grupe srpskohrvatskog jezika.

čime je značajno doprinijela uspjesima svojih učenika. Njezina neizmjerena strpljivost i odanost učinila ju je poznatom i među stanovnicima Šikloša: naime, velik broj zainteresiranih naučio je hrvatski jezik zahvaljujući Aničinom trudu. Bivši joj učenici ističu kako je na svojim satima bila uvijek iznimno dobro pripremljena i temeljita i da je uvijek uspijevala stvoriti ozračje u kojem se bez stresa ostvarivalo kooperativno učenje.

U svom cjeloživotnom pedagoškom radu nastojala se kontinuirano razvijati, bila je redovitim sudionikom usvršavanja u Mađarskoj i matici.

Godine 1980. završila je studij za voditelja ustanove, te nakon toga upisuje tečajeve s područja metodike, seminare na kojima se potiče inovativni razvoj nastavnog plana i programa, te uspješno apsolvira smjer stručnjaka za javno obrazovanje.

Svoj učiteljski rad započinje a Keresturu (Murakeresztúr) u mjesnoj osnovnoj školi (1971.-1985.), a od 1985.-1993. nastavlja u Beremendu. Nakon toga bila je zaposlena u Južnozadunavskom obrazovnom centru, u Državnom zavodu za javno obrazovanje (OKI), a kasnije i u Agenciji za javno obrazovanje (OKSZI).

Anica Torjanac je aktivno sudjelovala u svim segmentima obrazovanja Hrvata u Mađarskoj, radila je kao nastavnica u osnovnoj školi, zamjenica ravnatelja, voditeljica stručnog aktiva razrednika i đачke samouprave, školska nadzornica, referentica za hrvatsko obrazovanje i stručnjakinja za javno obrazovanje.

Godine 1991. godine aktivno je sudjelovala u organiziranju nastave za prognanu djecu s područja bivše Jugoslavije.

Kao autorica udžbenika značajno je doprinijela izdanjima kojima se i danas služe u školama gdje se hrvatski predaje kao narodnosni jezik.

Predavala je metodiku studentima kroatistike Filozofskog fakulteta u Pečuhu.

Na svim svojim radnim mjestima i pozicijama trudila se doprinijeti razvoju hrvatskoga školstva u Mađarskoj, a organiziranjem usvršavanja nastavnika omogućila je stručni dijalog između sudionika nastavnčkog procesa. Svoju djelatnost u ulozi stručnjakinje za javno obrazovanje podredila je cilju unapređenja nastavnih planova i programa, a pored toga najviše se isticala svojim pedagoškim radom i pristupom, kojeg su obilježavale tolerantnost i empatija, dobronamjernost i prepoznatljiv humor,

no od 2006 g. u mirovini, ali svoj učiteljski rad kao i rad za dobrobit zajednice nije završila. Neumorna je u organizaciji raznih edukativnih sadržaja i kulturnih programa kojima doprinosi opstanku svoje hrvatske zajednice. U nekoliko mandata bila je izabrana za zastupnicu hrvatske samouprave, a dugi niz godina obnašala je i dužnost tajnice Udruge šokačkih Hrvata.

Godine 2015. svojom je donacijom podržala ostvarenje stalne Spomen-izložbe o Semartinu, koja se i danas može posjetiti u šikloškoj tvrđavi.

Sveučilišne uredbe o dodjeli zlatne diplome ističu kako je cilj tog priznanja odati počast životnom putu nekadašnjih diplomata, i prisjećanje na čin dodjele diplome u svečanom obliku.

Diplome s rektorovim potpisom uručuju se onim bivšim studentima koji su diplomirali prije 50,60,65,70,75 ili 80 godina, koji su uvaženi članovi svoje zajednice te svojom djelatnošću doprinose jačanju ugleda svoga sveučilišta. Anica Torjanac ispunjava sve navedene uvjete, jer je osim svog pedagoškog rada i djelatnošću u cilju jačanja identiteta stekla itekako zasluženno visoko priznanje i poštovanje.

Draga Anice! Od srca Vam čestitamo povodom uručjenja zlatne diplome! Ponosni smo na vaše stručno znanje, istrajnost i iskazanu volju prema pedagoškom pozivu, kao i nesebičan trud kojim se zalažete za svoju hrvatsku narodnost.

U ime Hrvatske narodnosne samouprave grada Šikloša kao i u svoje osobno ime želim Vam dobro zdravlje i puno radosti, a svi-ma nama priliku da se za pet ili deset godina ponovno okupimo na uručjenju Vaše dijamantne, a poslije i željezne diplome.

„Učitelj ne predaje ono što želi, ne predaje učitelj ono što zna, učitelj predaje ono što jest.”

Timea Bockovac
predsjednica Hrvatske samouprave Šikloša

Program:**27.8.2021. – Petak**

- 11:00 **Kemlja:** Otvorenje Cro-Tour-a
- 1. ruta:** Kemlja → Stari Grad → Bizonja
Dužina: 25 km, terenske prilike: ravno
(Prijevoz vozilima do Umoka)
- 2. ruta:** Umok → Vedešin → Koljnof
Dužina: 12 km, terenske prilike: umjereno brdovito
Koljnof: zauzimanje smještaja, večera

28.8.2021. – Subota

- 8:00 **Koljnof:** zajuttrak
- 9:00 Polazak
- 3. ruta:** Koljnof → Filež (Austrija) → Unda → Prisika → Hrvatski Židan → Plajgor
Dužina: 40 km, terenske prilike: brdovito
(Prijevoz vozilima do Sambotela)
Sambotel: zauzimanje smještaja, večera

29.8.2021. – Nedjelja

- 7:30 **Sambotel:** zajuttrak
- 8:30 Polazak
- 4. ruta:** Sambotel (OŠ Mate Meršić Miloradić) → Narda → Gornji Četar → Hrvatske Šice → Bildein (Austrija) → Petrovo Selo
Dužina: 34 km, terenske prilike: umjereno brdovito
Petrovo Selo: objed
Zatvaranje Cro-Tour-a

Prijaviti se možete do 22. kolovoza 2021.

e-poštom: hds@horvatok.hu, ili telefonom: +36 1/303 6094

Pošto se dijelom vozimo i preko Austrije, svi sudionici moraju imati EU Covid putovnice ili važeće testove.

Zagreb

Kako donosi HINA Hrvatska pošta je 23. srpnja pustila u optjecaj novu prigodnu poštansku marku u povodu ovogodišnjih Olimpijskih igara „Tokyo 2020“, a motiv na marki su stilizirane olimpijske medalje u slavljeničkom „plesu“. Autor marke je Dean Roksandić, dizajner iz Zagreba, izdana je u arčicu od devet maraka i s jednim privjeskom u nakladi od 100.000 primjeraka. Nominalna vrijednost marke iznosi 8,60 kuna, a izdana je i prigodna omoćnica prvog dana (FDC).

Tekst u povodu izlaska nove prigodne marke pripremio je sportski novinar Mićo Dušanović, koji je istaknuo kako je riječ o marki koja je nešto posebno iz svijeta filatelije – marki koja u sebi nosi priču o trenutku ljudske povijesti.

„Marka koja u sebi nosi priču o trenutku ljudske povijesti, događaju o čijim posljedicama, sada dok gledamo ovu prelijepu marku, možemo samo maštati. Možemo se i nadati da će Olimpijske igre u Tokiju 2021. ostati jedine na kojima su bili samo domaći gledatelji i koje su stajale kao prihod jedne manje države. Igre koje ćemo pamtiti kao „Igre pod maskama“, poručio je Dušanović.

Naglasio je kako će Olimpijske igre biti zrcalo ljudske civilizacije, neviđena dostignuća u sportu i tehnologiji, bit će za prepašujuće, no svijet će ih doživjeti preko ekrana.

Izrazio je nadu da će marka „Tokyo 2020“ ostati zapamćena po najvećim sportskim dostignućima, kao neobična epizoda, kao „Igre pod maskama“, kojih ćemo se sjećati sa smiješkom.

Nogometaš Ferencvárosa Gergő Lovrencsics novi igrač Hajduka

Kako donosi Facebook profil HNK Hajduka, klub je potpisao ugovor s mađarskim desnim bekem Gergőom Lovrencsicsem do ljeta 2023. godine, koji stiže u momčad kao slobodan igrač nakon što mu je istekao ugovor s aktualnim prvakom Mađarske Ferencvárosem, a u Hajduku će nositi dres s brojem 26. Lovrencsics je do sada odigrao nešto manje od 400 službenih utakmica za različite klubove i reprezentaciju te je pritom postigao 43 pogotka uz 78 asistencija. Standardan je član A reprezentacije Mađarske za koju je nastupio ukupno 44 puta te se, ako računamo aktivne igrače, trenutno nalazi na trećem mjestu po broju reprezentativnih nastupa. U sezoni 2019./2020. s Ferencvárosem je igrao skupinu Europske lige, a u posljednjoj sezoni nastupao je u skupini Lige prvaka. „Sretan sam zbog potpisa za Hajduk, znam da se radi o Klubu s najvećom tradicijom u Hrvatskoj, ja tražim i želim uspjeh te je lako bilo donijeti ovu odluku kad sam shvatio da se klupski i moji ciljevi podudaraju. Iza mene je nekoliko jako uspješnih godina, posebno posljednje tri sezone, u kojima sam osvojio četiri trofeja. To nije lagan posao, ali je za mene vrijedno iskustvo koje ću pokušati prenijeti u Hajduk. Upoznao sam se s trenerom, predsjednikom i sportskim direktorom. Trener mi je u prvom razgovoru vrlo jasno iznio svoje zahtjeve, shvatio sam što traži od momčadi i što želi igrati. Znam već dosta toga o klubu, gradu u koji dolazim i navijačima pred kojima ću igrati, jedva čekam prve treninge i utakmice te se veselim našem zajedničkom putovanju“, istaknuo je Lovrencsics nakon potpisivanja ugovora. Sportski direktor Bijelih Mindaugas Nikoličius smatra da je Lovrencsics tehnički vrlo potkovan igrač, s vrlo dobrim taktičkim, fizičkim i mentalnim karakteristikama. „Radi se o desnom beku s napadačkim sklonostima što se uklapa u stil i model igre kojem mi težimo. Krase ga izraziti natjecateljski duh, pobjednički mentalitet i leaderske sposobnosti. Godinama igra na visokom klupskom nivou te ima bogato iskustvo u europskim natjecanjima, a uz to je i stalni igrač A reprezentacije Mađarske s nastupima na EURU 2016. i EURU 2020. 2021. godine.“

Mindaugas Nikoličius i Gergő Lovrencsics

Kristina Goher